

jící, tento článek zaujímá k tomu postoj teoretický, aniž proto by byla onou proslulou šedivou teorií.

Spořitelni knížka slaví u nás stoleté výročí. Ze skromných začátků vyrostla v mohutnou součást našeho peněžnictví, bohužel její forma se za těch sto roků podstatně nezměnila. Kautelární jurisprudencce vyznačuje se značnou ztrnulostí, ale je s podivem, že taková ztrnulost je právě tam, kde bychom ji nejméně hledali. Vkladní knížka je pozdním potomkem římského recepta-konstituta. Má býti řádně vybavena, poněvadž i o ní platí slova Ulpianova »quoniam grave est fidei fallere«.

Seznam citovaných rozhodnutí nejvyššího soudu podle čísel sbírky rozhodnutí Nejvyššího soudu (Vážný):

- |  |   |
|--|---|
| 16. června 1920 Rv I 271/20, č. 546      | 22. ledna 1931 R I 964/30, č. 10.453      |
| 28. září 1920 R I 776/20, č. 680         | 19. září 1931 R I 724/31, č. 11.008       |
| 28. listopadu 1920 Rv I 569/20, č. 776   | 29. října 1931 R I 698/31, č. 11.111      |
| 31. května 1921 Rv II 82/21, č. 1076     | 2. října 1932 R I 830/32, č. 12.013       |
| 17. června 1922 R I 686/22, č. 1713      | 27. října 1932 R I 848/32, č. 12.031      |
| 25. září 1923 Rv I 217/23, č. 2961       | 4. listopadu 1932 R I 898/32, č. 12.059   |
| 25. září 1923 Rv II 164/23, č. 2967      | 19. listopadu 1932 R I 899/32, č. 12.119  |
| 26. září 1923 R I 812/23, č. 2969        | 21. prosince 1932 Rv I 1424/31, č. 12.212 |
| 24. dubna 1924 R I 305/24, č. 3763       | 10. února 1933 R II 532/32, č. 12.352     |
| 29. dubna 1924 Rv I 325/24, č. 3789      | 28. března 1934 Rv I 353/34, č. 13.406    |
| 1. října 1924 Rv I 798/24, č. 4129       | 6. září 1934 R II 345/34, č. 13.738       |
| 23. prosince 1924 Rv II 566/24, č. 4489  | 31. října 1934 R I 1212/34, č. 13.903     |
| 17. dubna 1925 Rv II 192/25, č. 4930     | 14. prosince 1934 R I 1401/34, č. 14.045  |
| 10. listopadu 1925 Rv II 675/25, č. 5446 | 16. února 1935 Rv I 2125/33, č. 14.181    |
| 23. prosince 1925 Rv II 507/25, č. 5588  | 18. června 1935 Rv III 444/34, č. 14.456  |
| 11. dubna 1926 R I 528/26, č. 5908       | 26. března 1936 R II 55/36, č. 15.076     |
| 1. července 1926 R II 173/26, č. 6162    | 4. dubna 1936 Rv I 2686/33, č. 15.108     |
| 11. ledna 1927 Rv II 756/26, č. 6680     | 9. dubna 1936 Rv II 487/34, č. 15.119     |
| 24. února 1927 R I, č. 92/27             | 10. června 1936 Rv I 110/36, č. 15.277    |
| 17. listopadu 1927 Rv I 650/27, č. 7537  | 11. září 1936 R I 951/36, č. 15.385       |
| 10. prosince 1927 Rv II 223/27, č. 7610  | 5. října 1936 Rv I 589/36, č. 15.469      |
| 4. května 1928 Rv I 1990/27, č. 8023     | 19. prosince 1936 Rv II 60/35, č. 15.691  |
| 8. června 1929 Rv II 501/28, č. 9021     | 26. května 1937 Rv I 1160/35, č. 16.136   |
| 9. listopadu 1929 Rv I 390/29, č. 9354   | 26. května 1937 Rv II 864/35, č. 16.539   |
| 15. března 1930 R II 92/30, č. 9746      | 3. prosince 1937 Rv II 735/36, č. 16.549  |
| 23. května 1930 Rv II 532/29, č. 9933    | 18. ledna 1938 Rv II 519/36, č. 16.646    |
| 19. září 1930 R II 287/30, č. 10.158     |   |

*Vlastimil Stýblo:*

### OSMIHRANNÁ ČERVENÁ PEČETĚ

podle § 216 j. ř. s., s hledisek peněžních ústavů.

Odstavec 2 § 216 jednacního řádu soudního (nařízení ministra spravedlnosti ze dne 5. V. 1897, č. 112 ř. z.) stanoví:

»Pro soudní příkazy n a v y d á n í budiž užíváno z v l á š t n í c h soudních pečeti, které se musí lišiti t v a r e m i b a r v o u ode všech ostatních pečeti, jichž se užívá u soudu.«

V praxi stále ještě dochází k pochybnostem, v kterých případech má býti této zvláštní pečeti použito, t. j. které příkazy soudní jsou příkazy n a v y d á n í a v souvislosti s tím vynořuje se — již méně pochybná — otázka,



jak má být t. zv. soudní příkaz na vydání p o d e p s á n. Až do roku 1926 nebylo v důsledku nedostávajícího se prováděcího nařízení k § 216 j. ř. s. dokonce ani jasno, co se rozumí jmenovanou »zvláštní soudní pečeti«, t. j. jaký má tato pečeť mít tvar a barvu. Proto obrátily se v r. 1925 peněžní ústavy na ministerstvo spravedlnosti se žádostí o vydání výnosu, který by tuto otázku upravil, neboť praxe jednotlivých soudů nebyla jednotná, takže peněžní ústavy nemohly bezpečně vědět, zda pečeť, kterou bylo opatřeno soudní usnesení, jest onou zvláštní pečeti, stanovenou § 216 j. ř. s. Výnosem ministerstva spravedlnosti č. 59.043/1925 ze dne 23. XII. 1925, který byl též jednotlivým peněžním ústavům intimován, byla sice tato otázka upravena, tento výnos nebyl však proveden, t. j. nebyl ani uveřejněn ve Věstníku ministerstva spravedlnosti. Teprve výnosem ministerstva spravedlnosti č. 2669 ze dne 6. III. 1926, uveřejněným pod č. 8 ve Věstníku ministerstva spravedlnosti ročníku VIII, č. 3, str. 48 byla otázka tvaru a barvy této zvláštní pečeti konečně a jednotně upravena. Tento výnos — v podstatě shodný s neuveřejněným výnosem č. 59.043/25 ze dne 23. XII. 1925 — zní:

Podle § 216, odst. 2 j. ř., § 204, odst. 2 jed. por. a § 31, odst. 2 vládn. nař. ze dne 9. listopadu 1922 č. 326 Sb. z. a n. musí býti příkazy k vydání hotovostí nebo cenných hodnot, určené pro pokladnu nebo peněžní ústav, opatřeny zvláštní pečeti, která se liší tvarem a barvou ode všech ostatních pečeti, používaných u soudů, soudních o poručenských (sirotčích) úřadů,

Proto zavádějí se u všech soudů, soudních a poručenských (sirotčích) úřadů zvláštní pečeti. Pečeť má podobu pravidelného osmiúhelníku o průměru 3½ cm, jest otlačena v barvě červené a má jednotný obsah »...soud v...« a »pokladna« (»Poručenský úřad... stolic.e v...« a »pokladna«, nebo »Státní zastupitelství v...« a »pokladna« atd.) a malý státní znak uprostřed.

Těchto pečeti jest používati pro příkazy peněžním ústavům a to nejen pro věci úschovy, nýbrž pro všechny příkazy k vydání (tedy i kdyby šlo o úřední peníze, uložené na vkladní knížku spořitelny), a to bez rozdílu, zda jde o celou jistinu, nebo část, nebo úroky, o převod na osoby třetí, devinkulaci nebo jiné opatření, omezující právo vlastnicko.

Protože pak ve styku s poštovním úřadem šekovým může vlastník účtu určit, že výplata má se státi jen tehdy, je-li poukaz jím podepsán a opatřen pečeti, nařizuje se, aby i veškeré příkazy k vydání ve styku s poštovním úřadem šekovým byly opatřeny touto pečeti.

Jako doplněk tohoto výnosu byl ve Věstníku min. sprav. ročník 1927, str. 26 uveřejněn výnos č. 4804/27, který zní:

Výnosem ze 6. března 1926, č. 8 v. nařídilo ministerstvo spravedlnosti, aby pro usnesení o vydání používáno bylo razítek v barvě červené, jako barvě, odlišné od ostatních pečeti. Nutno proto pro ostatní razítka voliti barvu jinou a to pro kovová razítka na obliteraci barvu černou.

### A. V y d á v a c í p ř í k a z y .

Vraťme se nyní k otázce, které příkazy soudní (usnesení) jsou příkazy n a v y d á n í, vyžadujícími zabezpečení zvláštní soudní pečeti podle § 216 j. ř. s. a výnosu min. sprav. č. 2669 ze dne 6. III. 1926.

Beze sporu jsou takovými příkazy usnesení, jimiž se nařizuje vydání jmění, uloženého pro nezletilce či nespěprávné, nebo pro substituční, exekuční, pozůstalostní či konkursní podstaty atd. v soudních depositech t. j. v t. zv. pravých soudních depositech, zřízených se svolením soudu, nebo na jeho příkaz podle příslušných zákonných ustanovení na př. podle zákona č. 88/1924 Sb. a vl. nař. č. 108/1924 Sb. o ukládání soudních deposit u poštovního úřadu šekového (nyní Poštovní spořitelny), podle zákona č. 77/1909 ř. z. a vl. nař. č. 49/1925 Sb. o ukládání soudních deposit u Zemské banky (nyní Zemské banky pro Čechy) a podle § 14 zák. č. 302/1920 o právních poměrech spořitelen.

Od těchto pravých soudních deposit dlužno lišiti deposite, která nebyla založena na základě uvedených norem se svolením soudu či na jeho příkaz, nýbrž která se teprve později stala vázanými na svolení soudní podle určitých zákonných ustanovení, zejména deposite osob zemřelých, o nichž bude řeč níže. Jen výjimečně se mohou taková původně



volná soukromá deposita (zvaná též deposity bankovními) státi dodatečně vázanými pro určitý t. zv. dispoziční soud, na př. v důsledku zbavení svéprávnosti, a takováto deposita nabývají povahy pravých soudních deposit.

Pravá soudní deposita mohou býti vydána jen na příkaz resp. svolení dispozičního soudu (t. j. soudu, který depositum přijal resp. zřídil, nebo na který byla zřizovacím soudem dispoziční přenesena) a tento příkaz musí být opatřen osmihrannou červenou pečeti a podpisem soudce, případně podpisem úředníka vyšší pomocné soudní služby (viz níže). To vyplývá jednak přímo z příslušné normy (§ 8, odst. 1 vl. nař. č. 108/24 Sb. a § 9, odst. 1 vl. nař. č. 49/1925 Sb. stanoví výslovně, že veškeré výměry soudu, které obsahují **dispoziční deposity** nebo penězi, získanými z jejich správy, pode nichž má býti depositum zcela nebo zčásti vydáno, nebo učiněno jiné obdobné opatření, musí býti opatřeny vedle podpisu soudce také zvláštním razítkem, předepsaným pro podobné vydávací příkazy soudu), jednak již z povahy soudního deposita a z povahy příkazu, jímž soud, který depositum přijal do své správy, je opět vydává určité osobě či osobám. Totéž platí o depozitech podle § 1425 obč. zák.

Také usnesení, jímž se převádí nakládací právo nad depositem soudním na jiný soud je nutno opatřiti zvláštní pečeti podle § 216 j. ř. s. a výnosu min. spravedlnosti č. 2669 ze dne 6. III. 1926, jak výslovně stanoví sdělení ministerstva spravedlnosti č. 23949/30, uveřejněné ve Věstníku min. spravedlnosti ročník 1930, str. 115.

Poněkud jinak jest pohlížeti na jmění osob zemřelých, uložené u peněžních ústavů. Toto jmění jest ex lege vázáno na svolení pozůstalostního soudu dvojím způsobem a to jednak § 797 všeob. obč. zák., který praví: »Nikdo nesmí dědictví svémocně vzíti v držení. Dědické právo musí se před soudem projednati a jím musí býti provedeno odevzdání pozůstalosti, t. j. převedení v právní držbu«, jednak § 28 nař. č. 278/1915 ř. z., jehož odst. 1 zní: »Cenné papíry, peníze nebo jiné majetnosti zůstavitelovy, které jsou uloženy u soudu, u úvěrních ústavů, bankéřů nebo jiných ústavů a osob, které z povolání se zabývají úschovou nebo správou cizích majetností, smějí býti vydány nebo zastaveny toliko s výslovným povolením pozůstalostního soudu.«

Uvolnění pozůstalostního jmění pro dědice ve smyslu § 797 obč. zák., t. j. vydání odevzdací listiny podle § 819 obč. zák. a § 174 nesporného řízení (případně též vydání realizačního usnesení podle §§ 165, 166 a 171 nesporného řízení) a uvolnění ve smyslu § 28 nař. č. 278/1915 ř. z. spadá časově většinou v jedno, jde však o dvě zcela odlišná opatření.

Kdežto vázanost podle § 28 nař. č. 278/1915 jest opatřením, sloužícím výhradně k zajištění dědických poplatků a peněžní ústav — nedbá-li této vázanosti — ručí toliko za tyto poplatky, jest vázanost podle § 797 obč. zákona povahy hmotně-právní a peněžní ústav jest civilněprávně zodpověden za to, že vydá pozůstalostní jmění oprávněnému dědici, či dědicům, či odkazovníkům a ručí za celé toto u něho uložené jmění.

Podle toho nutno také při řešení otázky, zda mají býti příkazy, resp. svolení pozůstalostních soudů k vydání pozůstalostního jmění, opatřeny zvláštní soudní pečeti podle § 216 j. ř. s. a podle výnosu min. spravedlnosti ze dne 6. III. 1926, č. 2669, rozlišovati, jaké povahy jest příslušné uvolňovací soudní usnesení a jaký jest jeho obsah, správněji rozsah.

Soudy postupují při tom dvojím způsobem a to:

a) buď dají peněžnímu ústavu příkaz, aby pozůstalostní jmění (nebo jeho část, či jednotlivé části, stanovené číselně nebo poměrem dědických podílů) vydal určité osobě, která jest dědicem, nebo více určitým osobám (vždy s uvedením plných jmen a adres, případně též s dalšími poukazy co do jednotlivých součástí jmění s ohledem na dědickou dohodu) jako spoludědicům. Pak jest třeba takové usnesení opatřiti zvláštní soudní pečeti a vlastnoručním podpisem soudcovým, neboť jde o skutečný převod držby



pozůstalostního jmění na dědice (srov. § 797 o. z. o.: ... a jím musí býti provedeno odevzdání pozůstalosti, t. j. převedení v právní dr ž b u), tedy o skutečný příkaz na vydání ve smyslu § 216 j. ř. s. Takové usnesení zahrnuje v sobě implicitě též svolení podle § 28 nař. č. 278/1915 ř. z., ježto jím pozůstalostní soud výslovně nařizuje a tím i povoluje vydání jmění.

b) V některých případech se však soud obmezí na to, že oznámí peněžnímu ústavu, že dává ve smyslu § 28 nař. č. 278/15 ř. z. svolení k tomu, aby pozůstalostní jmění (depot, běž. účet a pod.) bylo uvolněno pro dědice. Dědici, ani jich dědické podíly nebývají pravidelně uváděny, takže nejde o příkaz k vydání, nýbrž o pouhé potvrzení, že s hledisek poplatkových není námitek proti uvolnění jmění.

Tato diferenciacce byla vytýčena výnosem min. spravedlnosti č. 18.483/26, uveřejněným ve Věstníku min. sprav. č. 6—7, ročník 1926, str. 100:

Opatření podle § 28 cis. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z., soudní pečeť:

Ježto soudy nepostupovaly jednotně v otázce, zdali a kdy jest používati zvláštní pečeti podle § 216, odst. 2 j. ř. při opatřeních, učiněných podle § 28 cis. nař. ze dne 15. září 1915 č. 278 ř. z., vydalo ministerstvo spravedlnosti soudům v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v určitém případě, na něž bylo upozorněno, toto poučení:

Jak znění § 216, odst. 2 j. ř., tak i jeho tendence žádají, aby příkazy k vydání, jejichž pojem naznačen jest ve výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 6. března 1926 č. 8 Věst., byly opatřeny tímto zvláštním razítkem, i když nejde o deposita soudní, tedy na př. příkazy, vydávané v pozůstalostním řízení podle výsledku projednání pozůstalosti, aby určité částky pozůstalostního jmění uloženého u banky byly zaslány určitým osobám k úhradě jich pohledávek a pod.

Od těchto příkazů k vydání dlužno však lišiti povolení podle § 28 cis. nař. č. 278/1915 ř. z., nezahrnuje-li ještě v sobě příkaz k vydání. Toto povolení jest totiž jen osvědčení, že jsou splněny předpisy práva finančního pro dispoicce o vydání atd., není však dispoicce samou, kterou by bylo třeba zabezpečiti podle § 216, odst. 2 j. ř.

Citovaný výnos jest sice v úplné shodě s platnými normami, obmezuje se však na pouhé konstatování právního stavu, jest pouhou definicí bez dalších směrnic, které by umožnily ve všeobecném zájmu obehiti příliš formalistickou konstrukci přísného zabezpečení vydávacích příkazů. Neboť použije-li pozůstalostní soud druhé ze shora uvedených alternativ, t. j. zašle-li peněžnímu ústavu pouhé potvrzení, že s hledisek poplatkových není námitek proti vydání jmění, aniž by toto sdělení opatřil zvláštní pečeti, po případě i aniž by uvedl jména dědiců, nutí tím peněžní ústav, aby od stran požadoval předložení prvopisu nebo ověřeného opisu odevzdací listiny, která však často jest obsahu velmi sporého (ve smyslu § 174 nesp. řízení ani nemusí obsahovati výčet pozůstalostního jmění), takže peněžní ústav může být v nejistotě, zda u něho uložené jmění bylo pojata do pozůstalosti, zoplatněno a dědicům odevzdáno. Strany se pak opět obracejí na pozůstalostní soud, který se musí věci znovu zabývati. Tím vzniká dojem neochoty peněžního ústavu a stranám často nemilé zdržení výplaty, ba i možnost hmotné škody.

Tento problém vzbudil již dříve pozornost zúčastněných kruhů, jak o tom svědčí výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 23. IV. 1924, č. 47991/23, uveřejněný v čísle 5. Věstníku min. sprav. ročník 1924, str. 91. Pro úplnost uvádíme jeho znění přes to, že se přímo nezabývá otázkou použití zvláštní soudní pečeti podle § 216 j. ř. s.:

Svaz bank si stěžoval, že jest jen málo soudů, které po projednání a odevzdání pozůstalosti zvláštním usnesením zpravují banky o tom, že mohou hodnoty u nich uschované dědicům uvolniti. Mnohé soudy míní, že bance musí postačiti odevzdací listina, z které jest patrné, že do aktiv pozůstalosti byly zahrnuty také hodnoty, ležící u banky, i když jednotlivě uvedeny nejsou. Banky zase namnoze soudí, že se nemohou pouhou odevzdací



listinou spokojiti, protože z odevzdací listiny není viděti, zda určité hodnoty byly k pozůstalosti přilháány a zpoplatněny; žádají proto na straně, aby prokázala souhlas pozůstalostního soudu k vydání uložených hodnot. Tím vznikají ovšem často mezi stranami a bankami nepřijemnosti, neboť strana má dojem, že jest bankou zbytečně šikanována.

Proto se soudům připomíná, že podle § 28 čís. nař. ze dne 15. září 1915 č. 278 ř. z. a podle § 30 nařízení ze dne 29. prosince 1915 č. 397 ř. z. jest k vydání, vybrání a zabavení cenných papírů, peněz a jiných cenných věcí zůstavitelových, uložených u soudů, úvěrních ústavů, bankéřů a jiných ústavů a osob, které se po živnostensku zaměstnávají úschovou a správu cizího jmění, třeba výslovného povolení pozůstalostního soudu, bez něhož nesmějí býti uschované hodnoty vydány, vybrány nebo zabaveny.

Způsob, jakým by se nejvýhodněji toto povolení mělo udělit, nebude ovšem pro různost právních poměrů jednotný. Nejkratší a nejjednodušší způsob jest připojití výslovné povolení do odevzdací listiny samé. V převážné většině případů bude tento způsob úplně odpovídati praktické potřebě a zájmům stran i soudu. Tomuto způsobu nebrání ani ustanovení § 26 čís. nař. č. 278/15 ř. z., neboť výslovně povoluje odevzdání menší pozůstalosti tam uvedeně; nepřekáží tomu ani § 174 nesp. pat., neboť vypočítává jen to, co v odevzdací listině musí býti, ale nezakazuje, aby do ní pojaty byly i další dodatky, které vyžaduje praktická potřeba. Odevzdací listinou se odevzdává veškeré pozůstalostní jmění, uložené v depot. Poněvadž zákon předpisuje k tomu výslovné svolení pozůstalostního soudu, není překážky, proč by nemělo býti toto výslovné povolení uděleno hned v odevzdací listině, obzvláště, když se způsob ten také v praxi osvědčil. Aby nevznikly opět stížnosti se stran bank, doporučuje ministerstvo spravedlnosti, aby opis odevzdací listiny v těchto případech soudem doručen byl i přímo příslušné bance.

Nedoporučuje-li se v tom kterém případě, aby povolení k vydání uschovaných hodnot bylo dáno přímo do odevzdací listiny, nebo není-li to možno, bude třeba zvláštního usnesení. Také toto jest doručiti příslušné bance.

Cenné papíry buďtež vždy přesně označeny co do serií, čísel, nominálních hodnot a ostatních určovacích znaků a budiž zjištěno, že předměty ony jsou právě částí pozůstalostního jmění.

Abý pak nevznikl mylný výklad, že následkem tohoto povolení mohou býti vydána deposita bez ohledu, byly-li splněny předpisy soupisové a je-li po případě dostatečně zajištěna dávka z majetku, budiž po dobu, po kterou trvají dále uvedená omezení, připojena tato doložka:

»Tímto povolením nejsou nijak dotčeny předpisy soupisové ani předpisy vydané k zajištění dávky z majetku, jakož i vládní nařízení ze dne 3. prosince 1920 č. 633 Sb. z. a n. o nucené úschově válečných půjček z ciziny dovezených.«

Ministerstvo spravedlnosti žádá, aby tyto předpisy byly přesně zachovávány.

K tomuto výnosu, který nesporně jest veden snahou, odstraniti stávající obtíže a — pokud to jednotlivé případy dovolují — provésti sjednocení soudní praxe, nutno dodatí toto:

Tam, kde cit. výnos používá výrazu »banka«, jest tím zřejmě míněn peněžní ústav, u něhož jest pozůstalostní jmění uloženo (tedy i spořitelna, záložna, kampelička atd.). Není zcela jasný smysl věty: »Odevzdací listinou se odevzdává veškeré pozůstalostní jmění, uložené v depot« (odevzdací listinou se přece odevzdává celá pozůstalost) a není rovněž jasno, proč byla poslední tři slova této věty otištěna proloženě. Snad tím má být míněno, že odevzdací listinou se odevzdává také veškeré jmění, uložené v depot, při čemž výraz »depot« dlužno vykládati extensivně tak, že se tím míní veškeré u peněžního ústavu uložené (deponované) pozůstalostní jmění (tedy i běžný účet, obsah pancéřové schránky atd., nikoli jen hodnoty, uložené v depositu). Předposlední dva odstavce cit. výnosu jsou nyní již málo praktické.

Jest zajisté účelno, aby cenné papíry, k jichž vydání se uděluje svolení, byly přesně označeny, zejména v těch případech (dosti častých), kde by mohla vzniknouti pochybnost, na příklad jsou-li v témže depositu uloženy cenné papíry osoby zemřelé, spolu s cennými papíry osob jiných. V mnoha případech však bývá výhodnější uvésti, že má být vydán celý obsah deposita, které jest ovšem nutno přesně označiti jeho číslem a názvem, neboť je-li



v depositu uloženo mnoho cenných papírů, snadno se může státi, že v usnesení některý z cenných papírů není uveden, takže je pak třeba doplňovacího usnesení. Kromě toho se často stává, že v mezidobí jest některý z deponovaných cenných papírů slosován, splacen, vzat z oběhu nebo vyměněn. Jeví se tudíž — pokud celé depositum náleží do pozůstalosti — účelnějším, vydati uvolňovací usnesení asi v této formě: »Soud zrušuje pozůstalostní uzávěru deposita číslo . . . , znějícího na jméno » . . . . . « a dává podle § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. svolení, aby celý obsah tohoto deposita, t. j. cenné papíry ve jmenovité hodnotě . . . . . K ke dni úmrtí, byl vydán dědicům . . . . . « Pravidelně nebude třeba výslovného zjištění, že uvolňované cenné papíry jsou součástí pozůstalostního jmění, neboť to vyplývá již ze smyslu a stylisace usnesení. Uvedení jmenovité (případně kursovní) hodnoty ke dni úmrtí jest peněžnímu ústavu důkazem, že celé depot bylo pojato do pozůstalosti a zpoplatněno.

V souvislosti s výnosem č. 47991 ze dne 23. IV. 1924 nutno poukázati na ustanovení § 30 nař. č. 397/1915 ř. z., jehož odst. 2 zní: »Odevzdání pozůstalosti nezahrnuje v sobě jako takové výslovné povolení pozůstalostního soudu k vydání nebo zastavení majetnosti, uvedené v § 28 cís. nař. čís. 278/1915 ř. z.« Na základě samotné odevzdací listiny tudíž nemohou peněžní ústavy vydati dědicům . . . . . « Pravidelně nebude třeba výslovného zjištění, že uvolňované cenné papíry jsou součástí pozůstalostního jmění (deposita, běžné účty, pancéřové schránky atd.), nýbrž musí tu vždy býti výslovné svolení pozůstalostního soudu ve smyslu § 28 nař. č. 278/1915 ř. z., jež může býti pojato do odevzdací listiny, nebo vydáno formou zvláštního usnesení, které:

a) může obsahovati příkaz, aby pozůstalostní jmění bylo vydáno dědicům (s uvedením jich jmen, adres a dědických podílů) a jest v tom případě příkazem na vydání, nebo

b) se obmezí na strohé svolení podle § 28 nař. č. 278/15 ř. z. a jest v tom případě pouhým potvrzením, že z důvodů fiskálních není námitek proti vydání jmění (srov. shora uvedený výnos min. spr. č. 18.483/1926).

Usnesení ve formě a) musí býti vždy opatřeno osmihrannou červenou pečeti soudní a vlastnoručním podpisem soudce (srov. níže), kdežto usnesení ve formě b) může býto podpesáno soudní kanceláří s použitím razítka se jménem soudce a s dodatkem »za správnost vyhotovení. . . « a nemusí nésti ani obyčejnou okrouhlou pečeť soudní. V tom případě jest ovšem nutno předložiti peněžnímu ústavu odevzdací listinu, ba často ani ta zcela nevyhovuje, jak shora bylo vylíčeno.

Pro praxi a pro ulehčení situace stran, jich právních zástupců a peněžních ústavů (a tím nepřimo i pozůstalostních soudů: odpadnutím vyřizování dalších návrhů a žádostí stran) doporučovalo by se tudíž, aby soudy (i strany a jich právní zástupci podávající návrhy) řídily se buď výnosem min. spravedlnosti ze dne 23. IV. 1924, č. 47.991/23, t. j. aby svolení podle § 28 nař. č. 278/15 ř. z. bylo připojováno k odevzdací listině, jejíž jedno vyhotovení by se doručilo peněžnímu ústavu, nebo aby v těch případech, kde by tento postup nebyl účelný (pro zvláštní povahu případu, či pro velkou obsírnost odevzdací listiny, či v těch případech, kde jest tangováno více peněžních ústavů, pro něž by bylo nutno odevzdací listinu vyhotovovati) bylo používáno v ý h r a d n ě usnesení ve formě a), jež jsou příkazy na vydání a která mají zpravidla obsahovati: 1. výčet jmění, jež se vydává, s uvedením úhrnné jmenovité hodnoty (u cenných papírů), nebo výše vkladu (u běžných účtů) ke dni úmrtí, 2. jména a adresy dědiců, případně jich právních zástupců s dodatkem, že jmění má býto vydáno do jich rukou (čímž odpadne plná moc),



3. poměr dědických podílů, 4. případně i jiné příkazy, jde-li o realizační usnesení, při čemž částky peněžité mají být uváděny též slovy.

Tato usnesení bylo by pak vždy opatřiti zvláštní pečetí soudní podle § 216 j. ř. s. a výnosu min. sprav. č. 2669 ze dne 6. III. 1926 i podpisem soudce. Upuštění od vydávání usnesení ve formě b) t. j. pouhých potvrzení o splnění poplatkových předpisů, přineslo by kromě tohoto zjednodušení ještě více jistoty pro zúčastněné, o čemž ještě bude zmínka níže.

### B. Podpisování vydávacích příkazů.

Směrodatnou normou jest odst. 2 § 79 zák. o soudní organizaci č. 217/1896 ř. z. ve znění čl. I, čís. 10, 11 nař. č. 118/1914 ř. z., který stanoví:

»Úřední vysvědčení, dopisy, zprávy, schvalovací doložky, usnesení o vydání, usnesení o zatčení a propuštění z vazby podpisuje u sborových soudů předseda senátu (samosoudce, vyšetřující soudce), u okresního soudu samosoudce, jemuž jest právní věc přidělena, v právních věcech, které nejsou již v běhu předseda nebo samosoudce, jemuž by případy podle platného rozvrhu práce. Všechna ostatní písemná vyhotovení buďte podepsána přednostou soudu.«

Toto ustanovení jest jednoznačné, takže jen pro úplnost se podotýká, že též způsob podpisování stanoví i § 191 jednacího řádu soudního, který dále stanoví, že všechny podpisy mají býti zřetelné a čitelné a že není dovoleno užívatí razítek k připojení podpisu (faksimile). Toliko při soudních vyhotoveních, která se pořizují litografickým tiskem, jest možno, aby podpis byl připojen na původním vyhotovení chemickým inkoustem a spolu s textem rozmnožen. Tato úleva jest však vyloučena při poukazech na vydání, v dopisování s cizími úřady a úředními orgány, dále při vyhotoveních, které se pořizují protiskem (indigem) — srov. výnos min. sprav. č. 35.380 ze dne 8. XII. 1910 č. j. 432/10. Poslední věta odst. 2, § 79 z. o s. org. souvisí též s odst. 1 cit. paragrafu, jenž stanoví, která vyhotovení podpisuje soudní kancelář za použití razítka se jménem soudce s dodatkem »za správnost vyhotovení«.

Dlužno podotknouti, že tato ustanovení jsou soudy vesměs přesně zachováána, ač pro peněžní ústavy má větší důležitost, je-li vydávací příkaz opatřen zvláštní osmihrannou soudní pečetí, neboť samotný podpis soudce nemůže být peněžními ústavami kontrolován leč ve výjimečných případech, kdy ústav jest s určitým soudem v častějším pravidelném styku. V určitých případech mohou usnesení o vydání místo soudců podepisovati úředníci vyšší pomocné soudní služby (aktuáři) — srov. zák. č. 57/1931 Sb., prováděcí nařízení č. 95/1931 Sb. a výnos min. spravedlnosti z 10. VII. 1931, č. 31.879.

### C. Význam zvláštní pečeti podle § 216 j. ř. s.

nejlépe vynikne, uvedeme-li judikát Nejvyššího soudu ze dne 10. října 1935, Rv II 1083/33, uveřejněný pod č. 14.612 sb. rozh. nejv. soudu:

»Při projednávání pozůstalosti po Františku D-ovi připadla žalobkyni k úhradě alimentární pohledávky Libuše K-ové vkladní knížka, vydaná žalovaným družstvem. Pozůstalost, kterou prováděl notář Dr. Ladislav P. jako soudní komisař, byla také odevzdána. Dopisem ze dne 8. listopadu 1926 požádal tento notář žalované družstvo, by z vkladu uloženého pro nezletilou žalobkyni nebylo bez svolení soudu nic vypláceno. Žalované družstvo vyplatilo na to ke konci roku 1928 celý vklad neznámému muži, který předložil účetnímu žalovaného družstva vkladní knížku a usnesení soudu ze dne 21. srpna 1928, jímž uzávěra vkladu byla zrušena. Usnesení to bylo paděláno, nebylo podepsáno soudcem, nýbrž



opatřeno razítkem jeho podpisu a neslo toliko pečeť kulatou místo pečeti v podobě pravidelného osmiúhelníku.

Nižší soudy zamítly žalobu na náhradu škody, podanou nezl. Libuší K-ovou, odvolací soud z těchto důvodů: Dopisem notáře jako soudního komisaře, jímž bylo žádáno, aby žalované družstvo vklad bez soudního svolení nevyplácelo, nebyla provedena soudní obstarávka vkladu, ježto by bylo zapotřebí usnesení soudního, a nevztahuje se na žalovanou předpis § 28 čís. nař. čís. 278/15 ř. z., neboť se žalované družstvo podle svého povolání nezabývá peněžními obchody. Bylo proto žalované družstvo oprávněno vyplatiti majiteli vkladní knížky vklad, aniž bylo povinno zkoumati legitimaci majitele vkladní knížky, nehledíc k tomu, že nelze po něm žádati znalosti předpisů platných pro vydání peněz ze soudní úschovy, a nemohlo proto míti důvodné podezření, že dopis okresního soudu ze dne 28. srpna 1928 je padělán.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby z těchto důvodů:

Notář Dr. Ladislav P. jako soudní komisař dopisem ze dne 8. listopadu 1926 žádal žalované družstvo, aby z vkladu pro Libuší K. uloženého nebylo nic vyplaceno bez svolení soudu. Notář vystupoval tu jako úřední osoba a jest proto jeho žádost pokládati za úřední zákaz výplaty ve smyslu bodu 4b) přihlášky k úspornému řízení. Žalované družstvo sdělilo na to notáři dopisem ze dne 9. listopadu 1926, že z konta bez svolení soudu nic nevyplatí. Jde o to, zda žalované družstvo bylo oprávněno vyplatiti vklad na základě usnesení okresního soudu ve S. O. ze dne 21. srpna 1928, v němž bylo vysloveno, že poznamka u vkladu, učiněná Dr. Ladislavem P., notářem ve S. O. jako soudním komisařem pozůstalosti, pozbyla již dávno účinnosti. Toto usnesení, o němž vyšlo později najevo, že bylo paděláno, bylo opatřeno jen kulatou pečeti okresního soudu ve S. O. a nikoliv pečeti v podobě pravidelného osmiúhelníku, jak předpisuje výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 6. března 1926 čís. 2669, a nebylo podepsáno soudcem, nýbrž bylo opatřeno jen razítkem soudce, jež bylo podepsáno kancelářským úředníkem, ač podle druhého odstavce § 79 zákona o organizaci soudů ze dne 27. listopadu 1896 čís. 217 ř. zák. v doslovu čl. I čís. 10 čís. nař. ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. zák. usnesení soudu o vydání (Erfolglassungsbeschluss) musí býti podepsáno soudcem. Pokud jde o prvou závadu (nesprávná pečeť), jest přisvědčiti právnímu názoru nižších soudů, že tu nedopadá ustanovení § 2 obč. zák., podle něhož se nemůže nikdo omlouvat, že mu nebyl znám zákon, jakmile byl řádně vyhlášen. »Řádným vyhlášením zákona« jest podle § 1 zák. ze dne 13. března 1919 čís. 139 Sb. z. a n. jeho vyhlášení ve »Sbírce zákonů a nařízení státu československého«. Výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 6. března 1926 čís. 2669 byl však uveřejněn jen ve Věstníku min. sprav. ročník VII pod čís. 8. Naproti tomu předpis, že usnesení soudu o vydání musí býti podepsáno soudcem, byl řádně vyhlášen v říšském zákoníku (§ 1 zák. ze dne 10. června 1869 č. 113 ř. z.), vešel tím ve všeobecnou známost a nemůže se proto žalované družstvo omlouvat tím, že mu (jeho orgánům) nebyl předpis ten znám (§ 2 obč. zák.). Vyplatilo-li žalované družstvo doručiteli úsporné knížky vklad na základě vyhotovení usnesení, jež se přičilo zákonnému předpisu, porušilo povinnost uloženou mu v bodě 4b) přihlášky k úspornému řízení a jest již z tohoto důvodu povinno nahraditi žalobkyni vzešlou z toho škodu, jejíž výše není sporná. Nezáleží proto na tom, zda žalované družstvo bylo ihned zpraveno o ztrátě úsporné knížky, jak předpisuje bod 8 přihlášky k úspornému řízení.«

Abstrahujeme-li od rozboru otázek, jež by se vymykaly z rámce tohoto pojednání t. j. otázky právní povahy předmětné vkladní knížky (pravděpodobně nešlo o vkladní knížku ve smyslu § 3 zák. č. 239/1924 Sb. resp. §§ 10—12 zák. č. 302/1920 Sb.), otázky působnosti notáře jako soudního komisaře a otázky, jaká smlouva byla založena přihláškou k uvedenému »úspornému řízení« a obmezíme-li se na úvahu o zvláštní soudní pečeti a podpisu soudce, dospějeme nutně k závěru, že citovaným judikátem byl daný případ správně rozhodnut, byť i nebyly vyčerpány všechny možnosti osvětlení sporných bodů. Jest sice pravda, že otištěním ve Věstníku min. spravedlnosti nebyl výnos min. sprav. ze 6. III. 1926 č. 2669 »řádně vyhlášen«, avšak zvláštní soudní pečeť pro vydávací příkazy byla zavedena již paragrafem 216 jednacího řádu soudního, který byl řádně vyhlášen, kdežto cit. výnos toliko jednotně upravil tvar a barvu této zvláštní pečeti, takže žalované družstvo se v daném případě nemohlo vyhnouti zkoumání, zda usnesení, jež mu bylo předloženo, jest opatřeno zvláštní soudní pečeti podle § 216



j. ř. s. Ježto jest notoricky známo, že obvyklé úřední pečeti jsou kulaté a bývají otiskovány v barvě černé, mělo si žalované družstvo — třebaž dotazem u soudu — před výplatou zjednatí jistotu, jak má vypadati zvláštní pečeť ve smyslu § 216 j. ř. s., když bylo na první pohled patrno, že usnesení jest opatřeno o b v y k l o u pečeti.

Naproti tomu, kdyby padělané usnesení bylo místo razítka se jménem soudce a podpisu kancelářského úředníka opatřeno padělaným podpisem soudce, nebylo by možno žalovanému družstvu klásti za vinu, kdyby se tímto padělaným podpisem soudce spokojilo, neboť zkoumání pravosti podpisu soudce by bylo možné toliko tehdy, kdyby všem peněžním ústavům i jiným korporacím, u nichž bývá jmění ukládáno, byly dodávány vzory podpisů všech soudců, oprávněných k podpisování vydávacích příkazů. Proto má zvláštní soudní pečeť zřejmě již podle úmyslu zákonodávce funkci kontrolní a zabezpečovací a je-li vydávací příkaz touto zvláštní pečeti opatřen, již to svědčí o tom, že i podpis soudce na usnesení jest pravý. Jest také jen malá pravděpodobnost, že by zvláštní pečeť soudní mohla býti padělána či zneužita, neboť tuto pečeť uschovává obvykle přednosta soudu.

Abý pak vydávací příkazy nemohly býti padělány ani případnou změnou textu, zakázalo min. spravedlnosti výnosem ze dne 19. VII. 1909, č. 21.342, č. j. 257/09 (viz Hartmannův komentář k j. ř. s., Kompas 1927, díl I., str. 648 nsl.), odevzdávati usnesení, určené pro schovací úřad, do rukou stran. Peněžním ústavům jsou tudíž vydávací příkazy doručovány poštou v soudních obálkách, takže i tím se osvědčuje jich pravost.

Z citovaného judikátu Nejvyššího soudu jest markantně patrno důležitost instituce zvláštní soudní pečeti a jest jen věcí praxe, aby vzájemným přizpůsobením se přinesla potřebné zjednodušení, bez újmy její zabezpečovací funkce, tak významné pro všechny zúčastněné.

*Adolf Kocna:*

### VLIV PODÁNÍ ŽÁDOSTI ZA ODLOŽENÍ VÝSLECHU NA LHŮTU STANOVENOU V § 213, ODS. 2 Z. O P. D.

Zákonem Sb. č. 226/36 byl doplněn § 213 zákona o přímých daních připojením druhého odstavce tohoto znění: »Lhůta stanovená obviněnému, aby se dostavil k prvnímu výsledku (§ 214), nesmí býti zásadně delší 45 dnů, jinak nejdéle 60 dnů, sdělí-li vyšetřující úřad důvody tohoto prodloužení obviněnému. Další prodloužení této lhůty je přípustno jen, žádá-li o to obviněný. Do lhůty shora uvedené musí býti první výslech též skončen.«<sup>1)</sup>

Jest nepochybným, že toto ustanovení bylo novelou do zákona připojeno zřejmě ve prospěch obviněného za tím účelem, aby byl chráněn před nečinností úřadu, nehledě k tomu, že lhůtovým omezením mělo býti dosaženo

<sup>1)</sup> Ve vládním návrhu zákona předloženém vládou 21. ledna 1936 poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 266) ještě tento doplněk nebyl. K jeho připojení došlo teprve během projednávání v sedmičlenném užším výboru rozpočtovým výborem zvoleném a zpráva rozpočtového výboru (sněmovní tisk č. 542) o tomto doplňku výslovně praví: »Daleko důležitější jest však doplněk v odstavci druhém nově zde zařazený, jímž se stanoví přesná lhůta, do níž musí nejen dojít k prvnímu výsledku obviněného, nýbrž i do níž musí býti první výslech skončen. Obviněný ovšem může požádati, aby první výslech byl mu prodloužen, když by doba do skončení zbývající mu nestačila k uplatnění plného vysvětlení«.